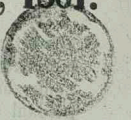

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évi negyedszer 3 ft o. 6. Hirdetési ár: négyhados sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 20 kr bélyegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál lezárul.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Hajnal Lajos püspök beszéde.

Midőn először vagyom szerencsém ezen méltóságos gyülekezeti előtt szót emelni, igen nagyon érzem, hogy mind a szükséges politikai avatottságra, mind pedig a parlamentaris gyakorlottságra nézve újoncz vagyok a téren, melyre léptem. Ha tehát mind a mellett azon általam igen tisztelt férfiak sorába beállani bátor vagyok, kik ezen, országunk és nemzetünk jövőjére nézve nagy fontosságúvá válható tanácskozásban az első szónak: ezt nem enszemélyem szerénytelen tulbecsülésének, hanem azon viszonyoknak méltóztatsság tulajdonitói, melyben mint Erdély püspöke ezen tanácskozás egyik főbb tárgyához állok, — azon kötelezettségnek, melylyel főpásztori működésem színhelyét képező második hazám lakosai, ezek közt különösen tulajdon hivemnek előttem is gyakran kifejtett kívánságai és jogos követeléseiről tartozom. A tárgy, melyet érinték, s melyhez tüzetelesen szólni akarok: Erdélynek viszonya Magyarországhoz; Erdélynek nem annyira uniója Magyarországgal, mert, hiszem, ez jogilag és tetteleg bevégzett tényként áll előttem, — mint inkább jelen tetteleg állásából való kiemelése, — Erdélynek visszacsatlása azon bonhoz, melynek a magyar alkotmányos élet bölcös korától kezdve egész a tizenhatodik századnak majd nem középeig a legdicőbb magyar századok hosszú során keresztül és ismét a legújabb korszakban, bárba csak rövid ideig kiegészítő része, jó és balsorsának osztályosa volt, — Erdélynek a magyar törvényes kormány alá való közvetlen visszahelyezése s következésképpen ezen országgyűlésre is haladéktalan meghívata, az által pedig, valamint a többi eddig meg nem hívott szentkorona-részeknek is meghívása által, ezen országgyűlésnek törvényes kiegészítése.

Ugyan is: valamint kétségbe hozni nem lehet az egész alkotmányos életünkön keresztülvonuló „semmit rólunk nélkülünk” elvnek valóságát, ugy szinte kétségtelen, hogy a meg nem hívott Erdély nélkül, mint egy itt megjelenni, tiltani, tanácskozni, törvényhozni, önmaga és az egész ország ügyei iránt intézkedni feljogosított ország- és nemzet-rész nélkül nincs kellően alakult, nincs törvényhozói képességgel bíró országgyűlés; hogy tehát ezen országgyűlés feladatában kellően eljárasson, hogy nagyfontosságú tárgyalásait kellően végezhesse, kell, hogy először törvényesen kiegészített országgyűléssé válai igyekezzék s ez iránt a részéről szükséges lépéseket haladéktalanul meg is tegye. — Tartozik ezzel önmagának; de tartozik a meg nem hívott Erdélynek is, mert a „semmit rólunk nélkülünk” elv nemcsak a kormányt kötelezi a nemzet iránt, hanem az itt megjelent nemzetrészt is az ide meg nem hívott, de megjelenni jogosult nemzet rész iránt.

Minek, miután a dolog természeténél fogva minden egyéb országgyűlési teendőket megelőzni és az országgyűlésnek első, tudnillik igazolási eljárásával szoros kapcsolatban történni kellett, én s velem nem kevesen óhajtottak volna, hogy eziránt a kellő lépések már az eddig együtt töltött számos heteknek kezdetén megtétek volna, melyeknek következtében a felsőleges Fejedelmnek igazságszeretetétől talán már meg is nyertük volna, hogy Erdély hozzájárulásával mondhatott volna mind az, mit az országgyűlés és válságos időkörmények közt mondani, és orvoslás végett legfelsőbb helyre terjeszteni szükségesnek lát. Magyarhonnak panaszai, Erdély panaszai is, Magyarhonnak sérelmei, Erdély sérelmei is, Magyarhonnak kívánságai, Erdély kívánságai, követelése is; méltán ki vanhatna tehát Erdély, hogy azon hangok, melyek a Duna és Tisza mentéből emelkednek, visszhangzottak volna már eddig is ezen országgyűlés kebelében Erdély minden bérceiről, minden völgyeiről, s mint az egész ország, az összes nemzet szava fölhatván felsőleges Fejedelmünk elejébe, hathatósabban eszközölték volna a közös bajoknak elkerülhetlen orvoslását. Pedig ez annál inkább kívánatosnak mutatkozott, mennyivel bizonyosabb, hogy ezen kérdésnek oldatlan hagyása nem holnapról holnapra, hanem hétről hétre, sőt napról napra inkább izgatottabbá teszi Erdélyben a kedélyeket, bonyolultabbá a viszonyokat, nehezebbé az állást, bizonytalanabbá a megkísérlendő kiegyenlítésnek óhajtott sikerét.

Mit tekintve, el sem mulasztám ez irányban már előértekezeti találkozásunkra a méltóságos főrendek figyelmét különösen felkérni. De miután magasabb nézetek és nagy fontosságú okok a magas házat az ily lépéstől eddig visszatartottatták, én a méltóságos főrendek ezen eljárásában megnyugodván, de imént említett tényt az Erdélyben e tárgyalás-balasztás miatt időről időre kifejezett aggodalmak átellenében egyszerűen constatírozván, fölhasználom a mostan nyílt legelső alkalmat arra, hogy a dolog érdeméhez tüzetelesen szóljak. Mit midőn tenni kívánok, nem téveszttem el szem elől azon meggyőződésemet, hogy a tárgy érdeme iránt a méltóságos gyülekezeti kebelében alig merülendő föl nézetkülönbség, is hogy éppen azért nem annyira a méltóságos főrendek kapacitására kell intézmem szavaimat, mint inkább azon indokok előállítására, melyek a magas kormányt rábírják, hogy azt, mi egyedül tőle függ, mit egyedül nála és általa lehet elérni, megtevé, ezen országgyűlést valamint a többi szentkorona-részeknek, ugy Erdélynek is haladéktalan meghívása által kiegészítse.

Igenis, én az országgyűlésnek ezen haladéktalan kiegészítését a trón, kormány és nemzet érdekében egyiránt

szükségesnek s elkerülhetlennek tartom már csak azon nagy föladatnál fogva is, mely ezen országgyűlésnek jutott.

Főlséges apostoli fejedelmünk ugyan népei boldogságá eszközléni kívánván, a nemzetnek alkotmányos életünk visszaállítását utáni jogos kívánságát meghallgatva, s 1860-ki oct. 20-kán honunk constitucionális szervezetét újra ünnepélyesen elismeré, az alkotmánynak újra életbeléptetését elhatározá, előkészíté. Az alkotmány hangzott ki a fejedelmi szóból, s az alkotmányszó hangzott vissza az új reményekre kelt minden honfi-kebelben. De fájdalom! e mai napig majdnem csakis ezen egy szóban egyez meg az államélet alkotmányos két főtényezője egymással: a kormány s a nemzet.

Mily alapon és mily kiterjedésben lehetett és kellett az alkotmányos életnek visszaállítani? mi szándékoltatták helyreállítani, mi nem? mi állott valóban helyre jogilag, mi tényleg, jöllehet egy vagy másrésztől el nem ismerve? — Mi áll az 1847-ki jogállapotból? mi az 1848-ki törvényekből? mi az 1848. és 1849-dik évre következett korszakból, mely ugyan az alkotmányos életnek tökéletes negatívója volt, de még is az 1848 ki törvényhozásnak sok vívmányait megtartá, tovább fejleszté, és megőrelé, (tanuskodjék erről az ősiség kérdése, az urbéri tartozások eltörlése, a földterhementesítés, köz-terherhordozás sat.) s így bevégzett tényeket állított elő, melyeknek életben létét, sőt talán némelyiknek életrevalóságát tagadni nem lehet; melyeket, ha ezer magán érdekeket megsérteni, s ennek káros visszahatását a közbizalom előidézési nem akarjuk, ignorálnunk nem szabad; mi áll mindezekből? mi essék el? mi maradjon meg? mi álljon mellőlük, vagy helyükbe? eziránt mennyire ellérők a nézetek, meggyőződések és politikai hitvallások, mindnyáján tudjuk, kik az october 20-diki legfelsőbb oklevélre következett kormányi nyilatkozatokat és intézkedéseket, az új alkotmányos életre ébredt hazai törvényhatóságainak működését, fölterjesztéseit, határozatait, a társnemzeteknek egyesektől vagy nemzetgyűlésektől formulázott követeléseit, s különösen a magánjogra nézve az országbírói értekezlet munkálkodását figyelemmel kísértük.

Már pedig tekintünk körül, hallgassuk meg az ez iránt kijelentett nézeteket, a higgadt-mérséklettel szintgy mint a kedélyek zajos kitérőse mellett nyilvánult meggyőződéseket, s tapasztalni fogjuk, hogy egy oly országgyűlést, melyre mindazok, kiknek az 1848-ki magyarhoni és erdélyi törvények értelmében meghívatiok kellene, meghívva nincsenek, csonkának tekint a nemzet; — egészen, törvényhozói képességgel bírónak; törvényeiben a trónra s nemzetre nézve kötelezőnek el nem ismer, nem olyannak, mely magasztos föladatát megoldhassa, az annyira óhajtott egyetértést s bizalmat helyreállithassa, mely a nemzetet s kormányt oda állítsa, hol azok oly bel-erőt kifejtjen, s szükség esetében kifelé fordítani képesek legyenek, mely a mindennapi törnyosuló veszedelmeket elhárítsa, a birodalomnak, trónnak és nemzetnek fenyegetett jövőjét biztosítsa.

Ezt ignorálni nem lehet, miután azon meggyőződés egy a törvényesség minden külső kellekeivel felruházott törvényen alapszik. Ertem az 1847-48-ki pozsoni hongyűlésnek 7-dik cikkét és az erdélyi 1848-ki országgyűlésnek ezzel szoros kapcsolatban álló 1-ső cikkét.

A pozsoni 7-dik törvényezik, mely az apostoli fejedelemtől törvényes módon összehívott hongyűlésen hozatván és a nemzet akaratjához hozzájáruló királyi helybenhagyás és megerősítés által szentesítetvén, kötelező ereje iránt kétkedni nem vagy, — Erdélynek Magyarországgal egy kormányzás alatti teljes egyesülését és a két testvérhón érdekeinek a közelebb tartott országgyűlésen képviseltetését sikeresíteni szándékozván meghatározza, kik és mily számmal hivassanak meg, birjanak ülésel és szavazattal Erdély részéről a magyar országgyűlésen (1-3. §.) s köteleességévé teszi a felelős miniszteriumnak, hogy az erdélyi hová-hamarabb összehívandó országgyűléssel értekezvén, az egyesülési végrehajtására szükséges lépéseket megtegye (4-ik §.); továbbá elfogadván Erdélynek a teljes egyesülést nem akadályozó törvényeit és szabadságait (5-dik §.) kimondja, hogy a képviseltetés iránti fennebbi rendelkezés Erdély hová-hamarabb összehívandó országgyűlésének megegyezésétől feltételeztetik, és csak a közelebbi magyar hongyűlésre terjed, azontul pedig az erdélyi érdekek képviseltetésének elrendezése azon egyesült törvényhozás föladata leendő. (6-dik §.)

Megfelelőleg ezen magyarországi törvénynek, alkotta az 1848-ki május 5-kén kelt legfelsőbb leirat által május 29-re egybehívott erdélyi országgyűlés, május 30-kán tartott országos ülésében 1-ső törvényezikét, mely hivatkozván a rokonérzettel fogadott pozsoni 7-dik törvényezikelyre, kimondja, miszerint Erdélynek Magyarhonnal egygyalukulását a pragmatica sanctióban megszentesített birodalmi kapcsolatnak épségben tartása mellett teljes kiterjedésben magáévá teszi, — egy országos bizottmányt nevez ki a teljes egygyalukulás előkészítésére, s a közigazgatás és igazságszolgáltatás folyama és személyzeti szerkezetének további rendezése jelen helyzetében megtartása és az udvari cancellária megszűntetése iránt intézkedik.

Erdélynek Magyarhonnal az idézett két törvényben kimondott egyesülése és a magyar országgyűlésen képviseltetése foganatba is vétetett, — a mondottam törvények érvényességéről kétség nem forogván fenn.

Mert valamint a pozsoni 7-dik t.-ezik a törvényesség minden kellekeivel dicsekedhetik, ugy az erdélyi 1-ső t.-ezik is a törvényes fejedelemtől összehívott és törvényesen meg-

alakult erdélyi országgyűlésen nemcsak a magyar és székely, hanem a százsz nemzetbeli és román eredetű országgyűlési tagok jelenlétében és hozzájárulásával minden ellmondás nélkül alkottatott május 30-kán a királyi megerősítés megnyerése végett, a királyi teljhatalmu biztos báró Puchner katonai főparancsnok utján legfelsőbb helyre tisztelt fölterjesztetvén; melyben is 1848-ki július 10-kén részesítvén a fejedelmi aláírás és a kellő ellenjegyzés mellett kelt királyi leirat a június 19-kén tartott országos ülésben fölolvastatott, honnan ismét az újabbban elfogadott s kihirdetett törvényezik egy a szokásos aláírásokkal és nemzeti pecsétekkel ellátott okmányban 6 felségének a királyi szentesítés megnyerése végett fölterjesztetett; július 11-kén Insbrukban meg lön szentesítve és ünnepélyes diplomaszert formában leérkezvén, a július 18 ki országos ülésben már mint megszentített törvény kihirdetett. Minek megtörténte után ugyan az napon az 1848-diki erdélyi országgyűlés teljhatalmu királyi biztos báró Puchner által azon kijelentéssel, hogy Erdélyországnak ez vala utolsó külön országgyűlése, berekesztetett.

Hogy pedig a június 10 diki királyi megerősítés által törvényes erőt nyert ezen határozat értelmében a július 2-ra Pestre összehívott magyar hongyűlésen Erdély is képviselve lehessen, s e végre a követválasztások maga idejében megtörténhessenek, a felsőleges fejedelem egy június 10 kén kelt legfelsőbb leiratban a követválasztás módjáról alkotandó törvényjavaslat királyi szentesítéssel való ellátására Magyarhonnádorát és királyi helytartóját, kinek hatósága Erdélyre már május 29-kén fejedelmileg kiterjesztetett, hatalmazta föl; ki is június 19-kén kelt helytartói leiratával a választási törvényezikket megerősítette s megszentesítette, egyszersmind nyilvánítván, hogy „az egyesülésnek a király és nemzet közös akaratával lett kimondása után a törvényhozói hatalom csakis az egyesült haza országgyűlésén gyakorolathatik.”

Fölemlitem eddig azon törvényeket, melyeknek alapján a nemzet ezen országgyűlésnek Erdély meghívata által kiegészítését kívánja és követeli. De mivel ezen törvényes határozatok érvényessége ellen több ellenvetések emelkednek, legyen már most szabad ezeknek méltánylására áttérni.

Ezen ellenvetések az idézett törvényeknek 1) részint alkotattási módjára, 2) részint kihirdetetésére, 3) részint pedig most már állítólag megszűnt kötelező erejére vonatkoznak.

1) Az első tekintetben vádolják a kolozsvári törvényt az ez évi szebeni gyűlésen jelenvolt románok, hogy, miután a román nemzet Balázsfalván 1848-ki pünkösdi közepén tartott gyűlésben magát önálló és Erdély egyik kiegészítő részét tevő nemzetnek nyilatkozottván, méltán követelte, miszerint róluk nélkülök semmi se történjék, az erdélyi országgyűlés pedig mind a mellett ezen követelését visszautasítván, meg nem engedte, hogy a románok az országgyűlésen a többi nemzetek mellett helyet foglaljanak, róluk nélkülök hozatván az uniótörvény: az érvényesnek el nem ismertethetik.

Ezen ellenvetés alaposágának megítélése, e két kérdésnek megoldásától függ:

1. Volt-e a balázsfalvi népgyűlésnek joga azon új közjogi viszonyokat megalapító hatalomhoz hozni? és

2. mondhatják-e a románok, hogy az uniótörvény „róluk nélkülök” hozatott?

Az első kérdésre tagadólag felelek, mert egy nemzetiségnek, vagy bármily néposztálynak közjogi állását megváltoztatni, azt e tekintetben jogokkal ellátni, vagy olyanoktól megfosztani csak a törvényhozónak lehet, tehát az országgyűlésen képviselt nemzetnek a fejedelmellel egyetértve; hogyha tehát valamely országgyűlés már azelőtt a román nemzetet, mint olyat a törvényhozás tényezői közé bevette, országgyűlési helylyel s szavazattal ellátta volna, méltán követelhetne vala a balázsfalvi népgyűlés is, hogy a román nemzetnek azon joga tiszteletben tartatván, a „semmit rólunk nélkülünk” elv ily értelemben is épen maradjon. De miután ilyen fejedelmileg szentesített országgyűlési határozatot előmutatni nem lehet, helytelen a kifogás is.

Hiába hivatkoznak az ellenvetés pártolói arra, hogy a nemzetgyűlés törvényes volt, u. m., melynek megtartását a királyi főkörmányszék megengedte, határnapját kitűzte, folyamát biztosai által fölfigyeltette. Mert a kormányzék is csak oly joggal ruházta föl a nemzetgyűlést, a mely jogot adni általában hatalma volt, t. i. legfeljebb tanácskozási és kérelmezési joggal, de törvényhozási joggal éppen nem, melylyel ő maga sem bír, — a törvényeknek őre és kezelője, de semmi tekintetben alkotója nem lévén. Hogy ne említsük, miszerint a balázsfalvi gyűlésnek még törvényessége felül is szabad kételkedni, miután a főkörmányszék engedmény csak a román esperesek és némely értelmesebb egyének meghívattatása és megjelenhetése terjeszkedett, — mely rendelet megszegetvén, egy a tizezeret bizonyosan meghaladó és maguktól némely románoktól negyvenezerig becsült számú népmennyiség gyűjtetvén össze, a gyűlés a törvényes korlátokon túlterjeszkedett.

A másik kérdésre is tagadó választ adunk. Mert, jóllehet a balázsfalvi gyűlésnek a román nemzet törvényhozói jogokkal való fölruházata iránt tett követelése a kolozsvári országgyűlésen tekintetbe nem vétetett, mondani még sem lehet, hogy a kolozsvári törvény „róluk nélkülök” hozatott volna. Köztudomású dolog t. i., hogy Erdélyben közjogi állással bírt három nemzet u. m. a magyar, a székely és százsz nemzet elnevezése alatt nem kizárólag ily

nemzetbeliek összegét, hanem territoriumokat kell érteni, melyeken nem mindenütt egyedül a territorium nevét viselő nemzethez tartozó egyének voltak közjogilag jogosultak. Így például a magyar vármegyékben a nemességi kiváltságokkal bíróknak nagyrészt, sőt itt-ott nagyobb részét román nemesség képezte, kik az országgyűlési követek megválasztására szintegy befolytak, mint az azon territoriumon lakó más nemzetbeli nemesség. Tehát ők is úgy, mint bármely más nemzetbeliek, kik velük együtt választottak, az 1848-diki kolozsvári országgyűlésen a közösen választott követek által képviselve voltak. Hozzájárul az, hogy a szabad királyi városok és taxális helyek követjeinek választásába is a kellően képzett románok is befolyhatván, a románok e tekintetben sem maradtak képviseletlenül.

Hogy ha még megemlítjük a román katolikus püspöket, ki mint királyi hivatalos jelen volt, s a román származású főkörmányszéki hivatalnokokat: fölösleges volna tovább azon állításnak megczafálásával foglalkozni, mintha az uniótörvény a kolozsvári országgyűlésen a románokra nézve „rölk nélkülik” hozott, hogy tehát ők jogos követelések visszavetésével a többi nemzetek közt a kolozsvári országgyűlésen helyt foglalni megakadályoztattak volna.

2. Az uniótörvények alkotásából azok érvényessége ellen támasztott egy más ellenvetéssel is találkozunk, miszerint t. i. az uniótörvények rögtönzve és az uralkodott terrorizmus hatása alatt hozatra levén, nélkülözök azon nyugodt és higgadt átgondolás és megfontolás, azon szabad elhatározás alapját, melyen a nemzetek életét és az országok viszonyait szabályzó ily fontos törvényeknek nyugodni kell. Mely ellenvetés, miután nemcsak az uniótörvény, hanem az 1848-ki valamennyi törvények ellen vagyon intézve, mielőtt azt az uniótörvényre vonatkozólag kellően tárgyalnánk, előbb egész általánosságban akarok érdeméhez szólni.

Bizonyos az, hogy miután minden emberi mit a tökéletlenségnek bélyegét hordja homlokán, bármely emberi törvény is a törvényhozói bölcsesség non plus ultra-jának mértékét meg nem üti, sőt a legjobb szándékkal hozott törvények is kormányokra és nemzetekre nézve károsak lehetnek.

En továbbá tagadni nem merem, hogy az 1848-diki rendkívüli időkörmények a magyar törvényhozás főtényezőire is rendkívüli hatással, magukra a törvények alkotására s szentesítésére pedig oly befolyással lehettek, miszerint azok más körülmények közt, vagy másképp, vagy éppen nem hozattak, vagy legalább meg nem szentesítették volna.

De más részről bizonyos az is, hogy az 1848. törvények a legalitás minden külső kelleivel bírnak, s éppen azért a törvényesség szempontjából emberileg kifogás alá nem eshetnek; bizonyos az, hogy a törvényesség jellegével bíró törvények semmi más uton, mint a törvényhozó hatalom által, alkotmányos országban tehát a fejedelem és nemzetek törvényhozói joggyakorlata útján törölthetnek el vagy változtathatnak meg;

bizonyos végre az is, hogy alkotmányos országban még békés időkben is, annál inkább tehát oly rendkívüli izgatott és egy vészes jövő minden eshetőségeit méhében rejtő korszakban — mint jelenünk — nincs veszedelmesebb kormányra és nemzetre nézve, mint ha egyik vagy másik a törvényességnek teréről lelépve, az önkénynek alulról felülről utat nyit, és bármily felragató s lázító büns merényletnek kárhózatoss szándékaik kivételre alkalmat s ürügyet szolgáltat, meg nem gondolván, hogy hol nemzet kormányt szemközt áll, meg a veszélyes legalis tér is kevésbé veszedelmes, mint azon törvényes alapnak elhagyása, melyen egyedül állhat biztos öntudattal, és nézhet, ha aggódva is, de legalább nyugodt lelkiismerettel bármily jövő elébe kormány és nemzet.

Alig szakadt el a mohácsi vész és közvetlen következményei folytán Erdély, mint külön fejedelemség Magyarországtól, s már is fölébredt a közös eredet a sok százados együttlét, közös alkotmányos élet, jó és balszerencse, közös szenvedések és dicsőség emlékeiben gyökerező érzete az összetartásnak, s bárha az isteni gondviselésnek tetszett az egymástól elszakadt két nemzet résznek sorsát évszázadokig egymástól eltérő utakon vezérelni, melyekhez azokat az idő szerinti érdekeik köve tartották, még sem halt ki soha a nemzet kebeléből, sőt időről időre hatalmasabban fel-fellobbant a visszontegyesítési vágy, magán a törvényhozás, fejedelmi szerződések, és intézkedések mezején, igyekezvén újra létesíteni a dicső múltból átdörögő egykori nemzet- és országgyűlést.

Igy már az Erdélynek voltaképeni elszakadását ugyan megelőző, de a későbbi visszacsatlási törekvéseknek sok tekintetben alapul szolgáló és a nagy honszakadás irányában mindenesetre unionális irányú 1538-iki nagyváradi békekötésben, mely Zápolyának erdélyi és magyarhoni birtokait biztosította, meghatározottat, hogy Zápolya halála után a korona minden melléktartományokkal együtt Ferdinándra visszacsatláljon, és megszűnjék a szakadás, mely egy honrészt a másiktól elválasztja. — Az 1542-ki december 29-én Ferdinánd király és Zápolya Jánosnak özvegye Izabella között létrejött, és a gulai várbán aláírt szerződés, a már különvárt Erdélynek magyarhonnali egyesülését nyíltan elrendeli, kikötve, hogy Izabella fia János Zsigmond a Szepességi hercegi címmel, Izabella pedig évi tizenkétezer darab aranyat nyervén, az általa birt minden magyar- s erdélyi városok és városokat Ferdinándnak adja által.

E szerződésnek sikerítésére később komoly lépések történtek, 1544-ben Martinuzzi Ferdinánd nevében Erdély kormányának élére állították. De mindamellett csak is hét esztendő múlva létesült, bárha csak rövid időre az egyesítés, midőn Izabella Martinuzzi szüntelen sürgetései folytán Erdélyről Ferdinánd javára lemondván, fia számára Oppeln, Ratibor, Sagam, és Prebus sziléziai hercegségeket, maga számára jegyajándoka fejében százezer darab aranyat nyert, s az általa birt Erdélyt s magyarhoni részeket Ferdinánd hatalma alá valóban visszabocsátotta.

Mi fölötti örömet Magyarországnak az 1552-ki hongyűlésen jelen volt karai kifejezésén, hálásan elismerik: „quod sacra Regia Majestas tandem Transsylvania divina benignitate in manus suas receperit, et regnum omne ad unionem redegerit.”

De megszakadván ismét a honnak egysége, az ennek

visszaállítása utáni hő kívánság nem szakadt ki a baza fiainak kebeléből, melynek kifejezést adtak az 1595-ki országgyűlésen egybegyűlt rendek, a 2-dik törvényezikben azt határozván: „ut ipsa Transsylvania non in alterius, quam Suae Majestatis, ejusque successorum Hungariae Regum ditionem et potestatem, tamquam verum et inseparabile membrum, absque ulla controversia pervenire debeat.”

Minek teljesülési reménye azonban csak egy század után Erdélynek a fölséges uralkodóházhoz való visszajutásával derült fel.

Ezt előkészítendő kimondja az 1688-iki május 9-ikén kötött Tekei-féle szerződés Erdélynek Magyarországhoz való visszavezetését, — ugyanazt teszi az 1693-diki április 24-én kelt, az erdélyi főkörmányszóhoz intézett legfelsőbb utasítás előszava is; — az ugyanazon évnek május 14-ikén kiadott leiratban pedig 1-ső Leopold sürgeti, hogy legalább egy kanzellárija legyen a két országnak, mi azonban ismét egy század után t. i. II. József császár által létesített.

Vége következik.

Az országos pénzalapok. Kolozsmegye által az országos vagyon- és pénzalapok számbavétele iránti véleményes javaslatát elre egy albizottmány nevezetvén ki, ez a folyó hó 17-ki ülésre következő tartalmu munkalapot adott be, mire jónak látjuk a közfoglalt felkérni. A munkalát így hangzik: Ttkts. megyei bizottmány! Alóltartak ki lévén nevezve a t. bizottmány közelebb múlt tésélből a végett, hogy a hazánk Királyhágon inneni részében közszélekre tett s alkotmányos életünk tetteleg megszűntetéseig közhatóságok által kezelt országos alapítványokról, ezeknek kamatozó töképenzékbe vagy más nemüi realis birtokokba fektetett alkatrészeiről s törvény szerü követelményeiről szerkeszténénk és adnánk be a t. megyei bizottmányhoz hiteles adatokból merített véleményes kimutatást: eljárásunk eredményét a következőkben van szerkeszténénk előterjeszteni.

Mindenek előtt szükségesnek tartván feladatunk körvonalaát megállapítani, erre nézve egy vélekedünk, miként azon államjavarak és jövedelemforrások, melyeket honalpolitik ősökünk s az alkotmány szerü föhatalom illetékes letéteményesei koronként a baza közszélekeinek fedezésére az idők igényeinek megfelelő bőkezűséggel jelelték ki, mineműek a pura fiscalitások, soáknak, ércbányák, harminczadok, vá mok s a köztetett adók egyéb nemei, közjogtanunk egyik fejezetét tevén, s kezeltetésük a legujabb időben is némi köztudat szerinti nyilvánossággal folyván, mint a melyek jelenlegi mibenlétének, s jövedelmeik hovafordításának számmonkérésére a szükséges adatok az általánoson érdekelt hon törvényhozása által közvetlen és biztos forrásból mindig megszerezhetők, jelen feladatunk szoros értelemben vett határain kívül esnek. De nem tartjuk szükségesnek kiterjeszteni figyelmünket azon közvagyonokra sem, melyek hazánk egyes politikai nemzetiségeinek, törvényhatóságainak, vallásfelekezeteinek, s jelenleg is fennálló nyilvános közintézetekinek külön tulajdonai, mint például a szász nemzet egyetemi pénztára, héttirak pénztára, megyék, székely és szász-székek, városok, faluk alapjai, ugynevezett revindikált és székhasvosok, vallási alapítványok, tanintézetek, kórodák és ápolodák, gazdasági és muzeumegyletek stb. Egyfelől mert mint alkotmányos honpolgárok azt tartjuk, hogy a más tulajdonának szentélye még a legjobb akaratu de hivatlan tolokodás is jogsértés; másfelől mert fel kell tennünk, hogy elő erkölcsi személyek bizonyoson nem mulasztandják el bármely oldalról megtámadott sajátuk érdekében az orvoslás szükséges lépéseit megtenni.

Szoritkozunk tehát kimutatásunkban azon kevésbbé ismeretes országos alapítványok és közvagyonok elősorolására, melyek bizonyos közszélekre lévén szentelve, vagy azért mert a ezélnak megfelelő mennyiségre ki nem nöheték magokat, vagy pedig keletkezésük indokának megszűnése miatt, a hovafordítás kérdésének függőben létele mellett kezeltettek, és a melyek ennél fogva főleg az utóbbi tizenkét év alatti mindent összevlasztó és enyélő közvagyonkezelés következtében igen is minősítették arra, hogy igazi tulajdonosuk, az alkotmányos ország számba kérje.

Ilyeneknek találjuk mi a következőket:

I. A felkelési alap (fundus insurrectionalis.) Ezen alap eredetét az 1809-iki országgyűlés azon határozatában találjuk, mely szerint a nemesi fölkelő sereg minél gyorsabb kiállítására s szükségesetében a hon határain kívül is alkalmazására költségeinek fedezésére minden nemesi telek után 12 váltó forint rovottat ki oly módon, hogy ennek fizetése alól a személyesen felkelő nemes is csak azon esetben legyen mentesítve, ha tíz telke nincs. Ilyen fizetésre köteles telkek után a tíz teleknél kevesebb birtoknak levonásával fizetendő volt 356,083 ft. fizetettétté válósággal 332,876 ft. váltóban. Mennyi és miképen fordítottat ez öszvegből az eredeti célra, mihépen kezeltetett a megmaradt rész, ennek történelmi részletezésével feleslegesnek tartjuk a t. bizottmány figyelmét farszteni; annyit idejegyevén, miként az 1841/2-i országgyűlés ezen alapot, mint a melynek a nemesi felkelés megszűntével törvényes rendeltetése megszűnt, a kolozsvári nemzeti színház czélszerűbbítésére és fenntartására határozta adadni, miután egy a felkelési alapot, mint a színházat kizárólag a nemesség alapította. Az erről felterjesztett törvényjavaslat azonban nem erősített meg. Ezen alapnak 1849-diki hiteles kimutatás szerint volt 50,286 ft. 45 1/2 kr. p. p. magánosoknak 6% ra kiadott tőkéje, 360 ft. 25 1/2 kr. készpénze, 3017 ft. évi kamat jövedelme és semmi kiadása. Az óta tehát csak tizenegy kerek évet is számítva, s a kamatok kamatait kihagyva 83,733 forintra kellett növekednie. Ez öszvegből ugyan állítottat 20,000 pft. az ismert kényszerített önkéntes nemzeti kölcsönbelevétet; azonban ha el is, legalább a hason névértékű államkötelezvényeknek meg kell lenniök.

II. Országháztvételi alap. A t. bizottmány tagjai közül többen fognak emlékezni, miként azon épület, melyben jelenleg post tot discrimina rerum, ismét a kir. kormányzók székél, mint az eltörtölt jezsuita szerzet hagyatéka, az erdélyi r. catholicusok közoktatási alapjára (fundus studiorum) szállván, ettől 1790 óta házbérfizetés mellett használtatott a kir. kormányzók székéll 1829-ig,

mely évi november 21-én felsőbb jóváhagyás mellett, egyfelől Szepesi Ignác erdélyi r. cath. püspök mint eladó, másfelől az erdélyi magyar és székelytörvényhatóságokbeli nemesség és szásznemzet, ugy a királyi és mezővárosok mint vásárlók (az adózó nép nem részésítvén benne) között kelt örökösári alkuval fogva 60,794 pft. vételért az említett vásárlók tulajdonává lett. A kötelezvénynek, mely későbbi kelti lévén, egyfelől esküsnádi Kovács Miklós erdélyi r. cath. püspök, gr. Kornis János főkörmányszéki elnök és gr. Bánffy József közoktatási alap képviselője, másfelől a magyar, székely és szásznemzet egy-egy képviselője által iratott alá, kiemelendők tartjuk a következő kétnevezetes pontját: a) hogy a megvásárolt épületek és telkek semmi egyéb, akár köz- akár magánüzélre és használatra ne fordittassanak, csupán arra, hogy azokban a kir. kormányzóknek és ahoz tartozó dicasteriumoknak legyen al landó hivatalos lakása és az ország nagyobb s kisebb gyűlései tartásának s hivatalos dolgai folytatásának meghatározott helye; b) akármikor és miokból történék is valaha az, hogy ezen épületek és telkek újabban eladókka tétetnének, azok vissza térülendő áráról senki más ne disponálhasson, hanem vagy az ország egybegyűlt rendei, vagy ha akkor országgyűlés nem volna, magok az ajánlattevő és vásárló törvényhatóságok, fizetési járulásuk mértéke szerint határozzák meg, hogy ezen összeg mi közszélekre fordittassék. A vételár-kifizetése végett magasabb számmal tett rovattalból begyűlt 1842-i kikutatás szerint 67,331 ft. 33 kr. és így a teljes kifizetés után még fenmaradt 6437 ft. 33 kr. p. p. mely azon ezéla kezeltetett külön a tartományi pénztárban, hogy belőle az épületek javítási költségei fedeztessenek. Az 1849-ik évig azonban nem igen jelentékeny kiadásai lévén ez alapnak, volt az említett évben 6500 pft. magánosoknak 6% ra kiadott tőkéje, mely e szerint 11 év alatt csak egyszerű kamatok számításával is 10,790 pft-ra kellett hogy nevedjek. Azonban kétségtelen lévén az ezen épületek örök vásárlásáról kötelev fennebb idézett pontjaiból, ugy az egész államra ki nem terjeszthető magán tulajdon jog fogalma, valamint a mi ezéla fordíthatas kizáró meghatározása is: igénytelen nézetünk szerint elvitat hatatlan joga van a tulajdonos törvényhatóságok illető osztályainak a 11 évi alkotmány és kötelev ellenes használatérti hasznabért és a megbecsülhetetlen rongálásokérti kártérítést is követelni. (Vége következik.)

Országgyűlési tárgyalások és hírek.

— A képviselőház június 15-ki 45-dik ülésé. A tegnapi ülésről szóló jegyzőkönyv felolvasása után de meghitelesítése előtt, az elnök jelenti, hogy Abafi Arisztid képviselő ma reggeli 4 óra tájban jobblétre szenderült. Hílt tetemei holnap d. u. 6 órakor fognak a jözséteri 4 számú házban beszenteltetni, s vagy akkor mindjárt, vagy holnapután a vaspályán szülőföldre szállíttatni. A ház tagjai holnap d. u. 5 és fél órakor a megyeháznál fognak összejönni, onnan pedig a gyász színhelyére menni, hogy tagtársunknak a végtiszteletet testületileg megadják.

Marosszék, Felsőfővár és Veszprémmegyei közönségei fájdalmukat fejezik ki gr. Tekei László, — Pestmegye k. pedig Palóczy halála felett.

Buda város k. tudósítja a házat, hogy az adókönyveket az adószedő bizottmány már követeli. A város tiltakozott a törvénytelen adó behajtása ellen s biztosította az illető feleket, hogy káruk meg fog térítettni.

Pest, Pilis és Zsolt törv. egyestilt m. köz. jelenti, hogy az osztrák kormány közlegei már e megye kebelében is requirálnak. A megye meg fogja a felek kárát téríteni s ha zaárulónak nyilvánítja mindazokat, kik ezen erőszakos adó-behajításoknál részt vesznek.

Veszprémmegye kéri a házat: a) hogy a legfőbb törvényezékeknek a nemzet bizalmát nem bíró tagjai távolíttassanak el; b) a Jász-Kun kerületek a nádornak járó 3000 darab arany fizetése alól mentessenek föl; c) Fiumének visszacsatlása sürgetőleg kívántassék.

A lugosi választó kerület több választója Joannovics Konstantin választásának megsemmisítését kéri. Az igazoló bizottmánynak adatik ki.

Az elnök aztán jelenti, hogy ideje volna a közelebb érkezett képviselőket az osztályokba beosztani, hogy aztán holnap minden osztály a maga elnökeit megválasztthassa. Tudni való dolog, hogy eddig a két első osztály 35—35 tagból állott, a többi egyenkint 34-ből, de még néhány tag részint leköszönt, részint elhalt. Ekkép az elnök indítványára a 2-dik osztályba Révész helyébe Babes, a 3-dikba Bárczai h. Bagosi, a 6-dikba Stehlo h. Décei, a 8-dikba Abaffi h. Elek M. osztattak be. Ekképen a halálozások és leköszönések által megürült helyek pótolva lévén, Faur I. a 3-dik osztályba, Fridczki Timót a 4-dikbe, Königmayer K. az 5-dikbe, László J. a 6-dikba, Mocári L. a 7-dikbe, Pasku F. a 8-dikba, Popovics János a 9-dikbe osztattak be.

Most már minden osztályban 35—35 tag lévén, a háttaramadt Szathmári Király J. és Urbázi Gy. urak, amaz az 1-ső, ez a második osztályhoz soroztatnak.

Ezek után, hogy a jegyzőkönyvvel együtt a felirás is meghitelesítették, ez elejétől végig ismét felolvasottat. A jegyzőkönyvre Kubinyi Ferenc az azon megjegyzést teszi, hogy ő tegnap a feliratot a felsőházzal nem „hozzájárulás végett” indítványozta közöltetni. Ezen szavak a jegyzőkönyvből tehát kihagyattak.

Az aláírt s meghitelesített feliratot Keglevich Béla gr. jegyző a felsőháznak ekközben átviszi.

Következett a napirend szerint Tisza Kálmán határozati javaslatának a feliratra föl nem vett pontjainak tárgyalása. Erre nézve határozottat, hogy a 9 osztály mindegyike válasszon köréből egy-egy tagot s ezen így alakuló 9 tagu bizottmány vegye tárgyalás alá fenforgó indítványt, az eziránt teendő jelentés és véleményezés az elnöknek lesz benyújtandó; addig is pedig a legközelebbi ülésben a törvénykezési tárgy fog tanácskozás alá vétetni.

— Zágrád, jun. 17. Az országgyűlés mai ülésében Zivkovics követ közlé, hogy a tegnapi tartott titkos ülés-

ben elhatározott, miszerint a bán, Rajacsis patriarcha tiltakozó-iratát válaszul — annak kijelentésére kéressék meg, hogy a horvát-törzsszövetség sohasem tagadja a szerb nemzetnek Horvát-szótországi létezését. — Erre általános vttá keletkezett a Magyarországi egyesülés kérdése iránt, mely alkalommal több szónokok a központi bizottság határozata, több mások pedig egyes változatok mellett nyilatkoznak.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Naszód vidékén Bohecztel ünnepélyesen fogadták. Gr. Bethlen Gábor a gyűlést román nyelven nyitotta meg.

* A „Korunk” értesítése szerint a kir. tábla részére következő kinevezések történtek: Előnk: b. Apor Károly; ítélőmesterek: Gálfi István és Dózsa Elek; ülnökök: Maurer Károly, gr. Teleki Miklós, Gál János, Baranyai Gergely, Földváry György, Szalánczy, Gyárfás Miklós, b. Bálint József, Balási József, Konez Lajos, Balogh, Pap Alajos, Bologa, Sebestyén Gergely, Fülei István, Kovács István, Orbanás, Sztójka, Kabós László, Sala Samu, Vajda László és Sándor János; íktató: p. Nagy József.

* M. Várhelyi f. hó 16-dikán este egy a Maros mellett fennálló szeszgyár eselődése és katonaság közt tüzes veredések folyt, azt beszéltek, hogy pár katonát a Marosba vett, s a szeszgyárosok közül is némelyeket nem kapnak.

* Seps-Szt-Györgyön egy steuereinnher nagy népszertiségnek örvend, a mennyiben ismeri a város és vidék minden mézárása és kereskedője. Mégis a jó ur ott akarja hagyni ezt az áldott népet, pedig az úgy — de úgy szereti őt, hogy kész inkább áruzzikket nem adni neki, mintsem pénzt elfogadjon tőle.

— Mi a különbség a múlt évtizedi beamterek és egy mostani megyei tisztviselő hivatalos eljárása közt; erre némi felvilágosítást szolgálhat a következő tény is. Emlékeztetnek olvasóink azon általunk legelőször jelentett tüzész esetére, mely szerint a gyalui várkastély csak kevéssel a megyei szervezők kezdeté előtt egyszerre egy delután a lángok martaléka lett. Ezen tüzész okának ki-nyomozása végett a hajdani „Klausenburger k. k. Kreisgericht”-nél hatvan ívet tele írtak, a nélkül, hogy csak a legkisebb eredményre jutottak volna. Szerveztetven azonban Kolozsmegei törvényhatósága, főbíró Maeszkási Pál ki-száll a helyszínre s nyomozását minden nagy tetsérlő nélkül megtéve, mindössze két iv borgói papiros elfogyasz-tásával az egész szerencsétlenség okának végére járt. Mint hitelesen értesültünk, az említett tüzész a volt cs. k. gya-lui járástörök inasa által a fedélre egy galamb után in-tézett lövés következtében támadott, a szendelyfődel az ész-revéntől fennmaradt égő folytástól lángkapván. A szeren-csétlenség okozója fogva van, s mint halljuk szembesített-ni fog gazdájával.

* A londoni „Advertiser” egyik olaszországi levele-zője azon figyelemreméltó közleményt tartalmazza, hogy Cavour nagyon valószínűleg a jesuiták mérgezték meg. Föltűnő, mikép a frankfurti „Zeit”-ban hasonló újmutatást találunk, az első mérgezési jelek leírásával. Ez nem első ily dolguk volna a t. atyáknak. (M. O.)

* A zágári „Pozor” következő sajtósági rendeletet közöl, melyből kiviláglik, hogy a katonai hadóság alá helyezett pénzügyi hivatalok az országban valószínűleg politikai rendőrbiztosat képeznek: „A jelen viszonyok tekintetbe-vételével, május 23-dikán kelt miniszteri rendelet folytán, minden alárendelt cs. kir. hatóságnak, hivatalnak és pénzü-győri osztálynak meg kell hagyni, hogy minden népesor-tolás, hatóság elleni lépés vagy közszendháborítás alkalmá-val — akár politikai színezetűek legyenek, akár a pénzügyi szolgálatot illessék — ide gyorsan, ha kell táviratilag is, jelentést tegyenek. Különösen fontos esetekben a jelentés-nek egyenest a pénzügyminiszteriumhoz kell történni és egy-szersmind ide is lirt adni. Zágráb, máj. 28., 1861. Pollák Fe-rencz cs. k. miniszteri tanácsos és pénzügyigazgató. A ked-ves horvát véreink, kell ily alkotmány? (M. O.)

* A „D”-t szerinte a napokban Temesváron keresz-tül a gyalogjávárú tárból 150 ládában közel 12,000 db. fegyvert szállítottak Bécsbe.

* Molnár Károly, a branyiczki diadal egyik hőse, a legifjabb honvéderő, folyó hó 16-án 31 éves korában pisztolyal vetett véget életének.

* A lelkes rábaköziek a csornai temetőben az 1848-ban elesett honvédeknek e hó 13-án emléksobrot állítottak. Leleplezésén a megyei hatóság is jelen volt.

* A „M. O.” londoni levelezője írja, hogy az osztrák kormány sürgetésére visszahívott Dunlop ur helyébe egy Peice nevű ur fog Pestre jöni, mivel szinte nem sokat nyert az osztrák kormány.

* Bácskából írják a „P. N.”-nak, hogy az adót ott is exequálják már, hanem úgy látszik, mintha a dolognak egy kis politikai iránya is volna. — Ugyanis a hivatalnokok, kik az adóbehajtást vezetik, a községekkel egy iratot küldnek, s bosszantó fenyegetések közt ez irat aláírását követelik, melyben a község arra kötelezi magát, hogy jövőben az adót a császári hivatalnokoknak is önkényt fizetendő. Ez okmányok azután valószínűleg a császár vagy a reichsrath elébe fog-nának terjesztetni, hogy bebizonyítsák, miszerint a nép jó érzelmi, s csak a nemesség kívánja a régi állapotokat vissza.

* Fiuméből június 14-ről írják: Ténnyel kellett volna a harmadik szavazásnak megtörténni. Általános elterjedt a hír, hogy a kapitány a szavazást bezártni parancsolta. Erre a hírre, mintha ünnep volna, a boltok az egész város-ban bezárattak, sok házak, s főképp azok, melyek a színház közelében vannak, magyar nemzeti színt és fumei színt zászlókkal ékesítették föl.

* A „M. Sajtó”-ban olvassuk, hogy van Győrben egy régi torony, melyre egykor bizonyos gyomros madarat raktak fel, a város nagy költségével. 48-ban lekurálták on-nan, ismét a város költségén. Feltehető helyébe a nemzeti lobogót, le is szedték, mind csak a város költségén. Azután odaültettek egy kétszínű zászlót. Ott leng az még most is az

egész város nagy botrányozására. Már most levették, de hogy a város az ujjában is bekövetkezhető költségeskedés-nek véget vessen, elhatározta, hogy a toronyt lebontatja.

* Az újonnan kibocsátott 10 kros bankjegyek még el sem hagyták becsületesen a sajtót s már is tügyesen után-készítették, miért közforgalomba bocsátásuk felfüggesztetett.

* Varsóban Teleki Lászlóért, Levelevért és Cavourért folyvást tartják a gyászisteniszteleteket a nélkül, hogy aka-dályozná a kormány, mely a nemzeti dalok énekését sem veszi már figyelembe.

* Abaffi Aristid képviselő 16-kán temetett el. Koporsóján e felirat volt: „Abaffi Aristid, 61 éves, meghalt 1861 június 15-én.” A végtestzésében a képviselőház testü-lileg jelent meg. Koporsóját kardos és fáklyás ifjúság kör-nyezé. Tisza Kálmán tartott gyászbeszédet a férfi felett, ki azon testvérnépet mely között élt az átkos lázítások elle-nére is a magyar haza iránti ragaszkodásban folyvást meg-tudta tartani. Tetemetét jóságára szállíták, Béke halmvái!

* A horvát nép naponként újabb jelét adja, hogy a magyarországi egyesület minden áron obajtja. A fiu-mei kertleiben — mint a „Czas”-nak írják, egy község ma-gába Fiuméba kívánja magát bekebelezni, hogy annál köny-nyebben jusson a pesti nemzetgyűlés színpadára! A szlávoniai megyék is türelmetlenül várják az egyesülést; a szerb la-kosság nyilván és tétova nélkül kimondotta a magyarorszá-gali uniót. Egyes vidékekről csudásán csudásabb hírek szállongnak, melyek szerint a következő meggyilkolással fe-nyegethetnek, ha az egyesítés műve nem sikerülne. Sőt Zág-rában már meg is kísérelték volna érületüknek késekkel adni kifejezt. Az, hogy Varasdmegye általában magyar érzelmi, valamint az, hogy a szlávion követek fenyegetődztek, hogy azon esetben, ha az egyesítés nem sikerül, az or-szágyűlést elhagyják — tények.

* Görzben Favetti tiszteletere, kit polgármesterré választottak, de a kormány nem erősítette meg, a nép fá-lyás zenét rendezett.

* Igen érdekes tudni, mond a „P. H.”, hogy midőn Schmerling lovag miniszter lőn, biztosság okaért a fő-törvényszéki elnöki állást, melyet előbb elfoglalt volt, fenntartotta magának és fenntartja mai napig.

* A Pestről Bécsbe indult gőzkocsikból f. hó 6 és 7-én éjjelen több érdekes tárgyat, köztük Vay főkanzellár díszöltözötét és magyar írományaival telt bőröndjét is el-lopták.

— Bach bárót hiába erőltetik Bécsből, hogy római követséget tovább is folytassa, ő saját lelke bűntérhe miatt nem érzi magát többé képesnek a közigyekkel vesződni, s ezentul egészen a szerzetesi szent gyakorlatoknak akarja magát átadni. A közlebbi processión, mint írják, meztől-vett ugyan részt a megjámborult báró, azonban volt mégis annyi esze, hogy a diplomatiái egyenruhát levette, a töké-letes vezeklő szőrzsákban járdalta a bucsut.

* Az 1849-ben lefoglalt magyar fegyverek-ről írják a „M. O.”-nak Londonból: 1859-dik év dec. ha-vában e következő tudósítás jelent meg az angol hírlapok-ban: „Ritka és jeles régi magyar fegyverek el-adása árverés útján Liverpoolban. — Ezen fegy-verek azok közül választattak ki, melyek a Kossuth által vezetett függetlenségi harc befejezése után a magyar nem-zettől elszedettek. A gyűjtemény jelenleg Mr. Grazebrook W. G. liverpooli kereskedő tulajdona, ki az összes le-fegyverzési mennyiséget az osztrák kormánytól vá-sárolta meg.” sat. sat. Ugy látszik, az árverés Liverpool-ban nem felelt meg a várakozásnak, miután három hónap-lat Londonban; mely alkalommal, a nyomtatott jegyzék szerint, 426 darab régi és becses fegyverek, Károly Albert király kardja is, kerültek az árverő kalapácsa alá. Ez azon-ban csak a legesekélyebb részét képezi a hazánkban kíván-dorolt készletnek. Az előttem fekvő és Mr. Grazebrook ál-tal készített jegyzék szerint még 43,967 darab mindennemű fegyver van az ő birtokában, s köztől mintegy 25,000 közönséges vadászpuska. Kitészik tovább a jegyzékből, hogy az egész készletből csupán néhány száz darab való hadiszigáltra; úgy, hogy az elősolt lefegyverzés majd nem egészen magán fegyverekből áll. Érdemes még itt meg-említeni, hogy Mr. Grazebrook kész egész magyar fegyver-készletet 10,500 font sterlingért eladni. Az osztrák kormány ily váratlan zsiharusi üzlete hontársaim magán vagyonával általános botrányt szült itt Angolhonban. Még a „Times” is, e hatalmas közlönye az angol közvéleménynek, elveszté tü-relmét, és magyar-miskán neki ment az osztrák kormány-nak. Vagy a habsburgiak elkezdtek dobraitni vagyonukat — így szól a „Times”, — vagy tréfát akarnak velünk tüz-ni. E gyűjteményben vannak lándsák és alabárdok, egy nemzeti zászló 1848 felirattal és egy nevezett szabadság-fegyverek. A lefegyverzésnek igenis általánosnak kellett len-ni, miután a jegyzékben még udvari gyilkosok is találtnak finom vipengékkel és ékesen vészt arany és ezüst mar-ko-latokkal. Ezeket csakugyan meg a zsarnokok sem tekinthé-ték forradalmi eszközöknek. Veszélyesebbek lehetnek ugyan a párbaj pisztolyok; de a régi kancosok vagy kereses szer-zámu puskák elefántosonttal és gyöngyházzal kirakva, ara-nyozott albaniai csöveikkel valóban nem nagy kárt tettek a tiruli vadászok sorában. Vannak továbbá e gyűjtemény-ben régi stajer vadász-puskák, vadász-kések damasz-pen-gékkel, némelyek 1279. évből, albaniai handsárok, elavult sugar ágyúk; egy szóval, minden, a mit az osztrákok Ma-gyarhonban fegyver akakjában ártalmasnak hittek és ösz-szeseperhettek. — Ez már aztán valódi előkészület a kiköl-tözésre! s akaratlanul észbe juttatja az embernek a kinos mon-dást: pusztul, pusztul, elpusztult! — Igen nehéz lenne ezen okos előrelátás páját fellelő a történetben. A kor-mány igyekszik mindent pénzre tenni. Valóban nem ártana, ha mi is részünkről körültekintően Bécsben és megalku-dnánk a legjobb képekre a Belvedereben, vagy megvennők a schönbrunni vadállatok a londoni állatkert számára” stb. Azon hontársaim, kik minden áron eltűnt fegyverek birto-kába akarnak jutni, forduljanak Angolhon felé, s a meny-nyire tölem kitelik, szívesen fogok közremunkálni, hogy kedvenceiket vagy családi ereklyéiket újra visszakaphassák. Mednyánszky Sándor.

POLITIKAI HIREK.

— A „Pays” is nyilatkozik Olaszország elismerése tárgyában. Cavour halálával, ugymond, oly akadályok áll-hatnak az olasz függetlenség útjába, melyeket már bajosan háríthatna el. Ezért az olasz királyság el lesz ismerve. Ezen már bizonyosnak vehető elismerés nem foglalja magában, ugylátás, sem Róma sem Veleuze függetlenítését. Viner-cati viszi magával Turinba az olasz királyság elismerését. Valószínű, mond az „Ind.” hogy Ausztria teljes erejéből el-lenszegül az elismerésnek, sőt Párisban már „casus belli”-ről beszélnek. Olaszországban kétségkívül sokkal jobban ismerik Ausztria belállapotját, különösen a mi Magyarországot illeti, semhogy ily sötét szemtéven látnának; de minden-esetre sietni fognak az olasz miniszterek a hadi szervezet teljes végrehajtásával.

— Egy francia felhivatalos lap teljesen alaptalannak nyilvánítja többi lapoknak azon közlését, mintha az olasz királyság elismertetése következtében a francia csapatok Rómából vissza fognának vonatni. Franciaország — ugymond — hű lévén saját szabadelvű s egyszersmind katolikus po-litikájához, folyvást kijelenté, hogy Romát s Sz. Péter örök-ségét illetőleg a jelen statusquo föltétlenül fenn fog tartatni. A „Temps.” szintén azt állítja, hogy az olasz királyság el-ismertetése legközelebb ki fog jelenteni a „Moniteur”-ben. Ugyanakkor közlé fog tétetni Thouvenelnek egy körlevele, mely kifejti ezen eseménynek horderejét. — Mint mond-ják, a francia kormány hivatalosan képviselve leend azon ünnepélyes isteni tisztelget, melyet az olasz követség jövő hétfőn Cavour tiszteletere rendezend.

— A „Patrie”-nak egy Beiruthól, f. hó 5-ről kelt sürgőnye jelenti, hogy már az összes francia csapatok hajóra szálltak, s hogy Beaufort tónaknak még azon este Alexandria felé kelle elindulnia az „Eldorado” gőzfregá-ton az egyiptomi alkirályt meglátogassa. — Le Barbier de Tinan admiral hajórajnak másnap szintén elkele indu-lnia, hogy a syriai part egész hosszán dymontrálotti tyeen s hogy ott a francia lobogót mutassa meg a népeknek.

— A főkanzellári itélőszék, Campbell lord elnök-le alatt, elvetette Kossuth felebezési keresetét az al-kanzellári ítélet ellen. Emlékeztetünk, hogy a Kossuth s Day ellen emelt bankóttapernék célja vala, ezeket kényszeríteni, a tömördek magyar bankjegyeket, melyeket Magyarország exdictatora nyomtatott, kiadására megsemmít-tetés végett s hogy az alkanzellár a vádló fél részére mon-dá ki ítéletét. Az osztrák császár részéről megjelentek: Palmer, Cairus és Cotton urak; Day és fiaí részé-ről: Bacon és Vicens urak; Kossuth védletére pedig: Collier, Simpson, Boulmin Smith és Westlake urak. A lord kanzellár előadásából kitűnik, hogy a 100 milliónyi bankjegy gyártásának ténye ellenmondásra nem talált. E jegyek, Kossuth állítása szerint, csak azon eset-ben voltak Magyarországra szárvna, ha a jelenben létező kormány forradalom által megsemmisítettett. A lord kanzellár azt vitatta, mikép ily jegyeknek gyártása Angolorszá-gban törvényellenes; Kossuthnak, mint száműzöttnek tény-leg semmi hatalma sincs Magyarországon, hol most egyik szövetségese uralkodik Victoria királynénak, kinek (t. i. Victoria királynénak) Kossuth, helyzeténél fogva enge-delmességgel és hódolattal tartozik. Ezek következtében a lord kanzellár az alkanzellári itélőszék határozatát mege-rősítette. Palmer ur az osztrák császár nevében azon aján-latot tevő, hogy részéről lemond a perköltségek megtérítésé iránti követeléséről, ha az ellenfél átadja a gyártott jegye-ket megsemmisítés végett. Bacon, a Day és fiaí egyik védője kinyilatkoztatta, mikép ezek ráállnának inkább a nyomatok megsemmisítésére, megtartván magoknak a jegye-ket mint papírost, mely körülbelül 46,000 fontot nyom. Az itélőszék ennél fogva egy határozott, hogy a nyomatok egy hó lefolyta alatt megsemmisíttessenek, valamint a kövek is, melyekkel a lenyomások történtek.

— Az „Independence” londoni leve-lezője tudósítása szerint az angol kormány sürgönyöket kapott Bécsből, melyek szerint a bécsi udvar és a magyarok közt az összehittközés ha nem is véglegesen, de legalább ezen évről elmarad. Nem csoda hát — véli a tudósító — ha Garibaldi legjobb barátai Türr, Eber, Medici s Cosenz, Velencét és Rómát illetőleg várako-zásra intik. A mi Mazzini illeti, most legjobb alkalma van megmutatni, hogy igaz fia-e Olaszországnak.

— Az angol királynőnek búskomoly hangulata folytán, mi különösen anyja halála után állt elő, az orvos-sock légváltotatást szórakozást ajánlottak, s dacára ennek a baj még mind nem szűnt meg. Az „Independ.” berlini tudósítója biztos kútfőből jelenti, hogy Viktoria angol ki-rálynő családi betegsége oly nagy mértékben állt elő, hogy több német orvos igénybe vételét tette szükségessé.

— Oroszország belsejéből aggasztó hírek érkeznek. A charkovi kormány-kertületben zendülés törtt ki s az oda küldött Schouwaloff gróf minden elnyomási ügykezezte siker-telen maradt. Mihelyt a csapatok elvonultak, a parasztok újra fölkelnek. Megesküdtek, hogy a nemességgel kiegyez-ni nem akarnak. A császári rendeletek nem bírnak többé a régi tekintélyvel. Boboyski gróf, kit a déli tartományokba küldöttek, nagy nehezen szabadult meg a haláltól. Egy tisztnek váltótrójait léptették. Penzaban még aggasztóbb a zendülés és Kis-Oroszországban elszakadási szándék mutat-kozik. A czár Lambert gróft Lengyelország kormányzósá-gával csakugyan megkínálta volna, de ez elfogadhatlan föl-tételeket szabott. A czár krimi utazásának célja hírt szerint az orosz tengeri erőnek a Feketetengeren újabb szervezése.

— A lengyel határról, jun. 12. A „Czas” sze-rint a kormány a varsói érsektől azt kívánta, hogy a ke-délyek lecsillapítására főpásztori körlevelet adjon ki s a ha-zafias énekek megszüntetésére mindent elkövessen. Az érsek azt mondja válaszában, hogy a varsói papságot üszbehirta s az egyhangulag kinyilatkoztatta, hogy ily rendszabály a népet a pappok elleni gyűlöltre s a vallástól elszakadásra ingerelné. Ő maga mitsem tehet s a kedélyek lecsillapítása a kormány kezében van.

Ujabb. Minő helyzetbe jutand Ausztria az olasz királyság elismertetése után, halljunk vagy három szót. melyek közül egyik se kedvez neki. A Chronicle így szól: „Ha Franciaország Anglia ohajtásának engedve odahagyja Rómát, az ellen semmi észrevétele sem lehet Angliának, ha később Velencezre jő kérdésbe s e célból Magyarország mozgalmát is igénybe veszik. Egyidejűleg írják a kölni lapnak Párisból: Anglia ajánlott volna Turinban, hogy Olaszhoz hasonlóan részről elismertetése után Napoleon császárral kezeltetve Velencezre átengedését s a római kérdésnek olasz irányban megoldását fogja feladatává tenni.

— Az „Ost. P.”-nak Párisból így ír: „A császári környezetet igen közelről ismerő személyek erősítik, hogy daczára azon szívélyesség és megkülönböztetett tiszteletnek, melylyel az udvar a Metternich párt iránt viseltetik, a császár csak alig fojthatja el magában az Ausztria iránti folytonos haragot, s minél inkább kiderül, hogy Ausztria és Anglia között szívélyesebb viszony van alakulóban, annál inkább növekszik az első állam elleni bosszankodás, habár még illemes alakba burkolja magát.”

— Olaszországnak Franciaország általi elismerését már meg is ünnepelték; Aucona volt az olasz városok közt, mely f. hó 16-án e részben jó példával ment elől. Cavour halála alkalmából Páris, London, Sz. Pétervára s még Rómából is folyton folynak a részvétli nyilatkozatok. Párisban 16-án tarták a gyászistenmisztet a Magdalnaegyházban, melynél Persigny, Morny s Thouvenel megjelentek. Londonból Russell lord maga értesítette a turini miniszteriumot azon fájdalmas részvét felől, melyet az angol kormány érez Olaszország kipótoltatlan vesztese iránt. Sz. Pétervárott maga a hivatalos „I. de St Petersburg” fejezte ki sajnálatát s az „éjszakai méh” Cavourt „a jelen Európa első férfiaként” nevezi. S mint Rómából írják: a szentatyára a gyászszír véletlensége oly nagy hatással volt, hogy csaknem ájulásba esett.

— Rebesgetik, hogy a chalonsi táborban fejedelmek gyűlése fogna lenni, Napoleon császár az orosz császárt s porosz királyt fogadná vendégeül.

— Turin, jun. 16. Ma az „Opinione” így ír: Az olasz királyságnak Franciaország részéről elismertetése némely föltételek által lesz kisérve, a pápa világi hatalmával szemben. Franciaország elismeri Olaszországot, annak jelenlegi állapotjában, a nélkül, hogy ignorálhatná, mikép még nincsenek annak összes részei egyesítve, s mikép Olaszország még nem fejezte be művét. Olaszország nem szándékozik Rómát megtámadni; — az csupán magát védeni, ha ez utóbbi francia fegyverek oltalma alatt a felsziget szabadságát s nyugalma fenyegetné. A pápai kormány, mihelyt önmagára hagyatják, magában leroskad; s Olaszország türelmesen bevéáradja ezen, az események által kikérülhetlenné lett bukást. Más föltételeket s kötelezettségeket Franciaország nem követhet, s nem szoríthatja meg Olaszország működési szabadságát, ha az események kedvezők lesznek a nagy vállalat bevégzésére nézve.

— A „Perseveranza” jelenti: Legújabb turini tudósítások szerint, Cugia tábornok fog hadügyminiszterré kinevezetlni. — A „Gazz. di Torino” azt állítja, hogy a kormány távirati uton hivatalosan értesült az olasz királyságnak Franciaország részéről elismertetése iránt. — Vimercati, ki az elismerési okmányt meghozandja, már elutazott Párisból.

— Turin, jun. 18. Az „Opinione” tegnap jelenté: Franciaországnak Turinai viszonyai legközelebb helyre fognak állani. Lavalette fog Turinba jöni, mint francia követ. Egy törvényjavaslat terjesztett elő Közép-olaszország s Sziciliából 24,000 embernek fegyverre-hívása iránt.

— Bécs, jun. 19. Alsóházi vita Mühlfeld indítványa felett. Smolka visszautasítja azon szemrehányást, mintha rendszeres ellenzéket akarna kepezni, azonban a tartományok autonómiáját fenntartani akarja. Elfogadja Mühlfeld indítványát. Hasonlóképpen elfogadja Rieger, ki a német nemzetiség megtámadása miatt megfosztatik szőlősgazdálkodástól.

— Bécs, jun. 19. Schmerling, Pretschnernek a tiroli protestans törvényekre vonatkozó interpellációjára válaszolja, hogy a hatóságok szoros utasítást nyertek,

miszerint a protestans törvényt Tirolban is érvényre hozzák és semminémű izgatást ne töljenek.

— Zágráb, jun. 18. Az országgyűlésen Popovich képviselő Broodból a hírlapi tudósítások szerint a nép között előforduló alkotmányellenes izgatások végett interpellál. A bán kijelenti, hogy közelebbi fölvilágosítások végett már minden határozat megkéréselt. Ezen interpellatio, sürgős elintézés végett az osztályokhoz utasítatik. Kwarternik követ hosszu beszédben, kizárólagos nemzetiségi szempontból, a Magyarországi unió ellen szól. A gyűlést folytatják.

— Berlin, jun. 18. A lengyel határról érkezett jelentések szerint a császár aláírt reformokkal egy futár Varsóba érkezett. Az utóbbiak kielégítőek volnának Lengyelországra nézve. Kihirdetésök legközelebb történik.

— Páris, jun. 19. Billault, Favre Gyula ellen szól, ki teljes sajtószabadságot kíván, s megjegyzi, hogy a szárd király ma Olaszország királya, de ebből semmi következtetést vonni nem lehet. Az előterjesztett sajtótörvényt 233 szavazattal elfogadták.

— Milano, jun. 19. A mai „Perseveranza” írja: Utóbbi napokban közöltetett a kormány nyal, hogy összeesküvés történt Olaszország minden löportárának föllobantására. Szombaton este a turini löporraktárak őreit meghámszorozták, a helyőrségi csapatok nagyobb lökészetrel láttak el, a raktáraknál a belépést szigorun megtiltották, a kaszárnyákban néhány zászlóalj készen állt s még más egyéb biztonsági rendszabályok hozattak. A kormány folytatja éberségét, noha semmi egyéb összeesküvés jelség észre nem vehető. Több, a piazza d'armi-n összesereglett sötétlegény elfogatott.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

Bécsi börze, jun. 18-án, 1861. Nemzeti kölcsön 80.60. Metalliques 68.70. Urbér-papírok: magyarhoni 69.50. Bánsági, horvát és szláv 68.50. Erdélyi 65.50. Cs. arany 6.56. Ezüst 137.—

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Hirdetés.

(176)
22 2-11
6 7
1861.

A cs. k. hadügyi miniszterium 10-ik osztályától folyó év 30-ról 1763 szám alatt kelt leiratánál fogva, polgári nevédek a határszéli gondviselés tanfolyamára fognak folvévődni. A fővebb felvevési föltételeket és más megkivántató tulajdonokat az „Erdélyi Híradó” hivatalos értesítő folyó hó 17 és 26-án, és jövő hó 5-én megjelenő lapjában megláthatni Nagy-Szeben, junius 8-án 1861.

A cs. k. erdélyországi katonai főparancsnokságtól.

(174)
SZ. 2494.

Hirdetés.

Az alant következő jegyzék azon pénzes leveleket tartalmazza, melyek a választói tordai és dévai postahivataloknál 1859 és 1860-ik évben adtak fel, de nem történhet kézbesítés végett oda ismét visszaküldettek.

Ezen levelek az alólírt cs. k. posta igazgatóságnál, ezen hirdetés napjától számítandó 3 hónapok alatt, a feladók — vagy pedig azok által, a kik ebbéli jogait érvényesíteni képesek — a feladási vény előterjesztése mellett és azon pecsét előmutatására, a melylyel a levél pecsételve volt, úgy szinte az illető levél-díj letétele mellett átvehetnek, ellenben ezen határidő lefolytán az ezen levelekben talált pénzösszegek a helybeli cs. k. posta igazgatósági pénztárnál a kincstár részére számba vétetődnek.

levél szám.	a feladási postahivatal	a levél czíme.	rendeltes helye.	pénzben foglaltja	levél díj.
				frt. kr.	frt. kr.
1	Választó	Kiss Miklós	Jaroslan	2	21
2	Torda	Utz	Kiva	2	35
3	"	Pap Vasil	Verona	2	10
4	"	Zandy Juon	Botzen	1	5
5	Déva	Viczent Albert	Arnoldstein	1	15
6	"	Bobera	Gros-Scheuer	3	9
7	"	Stojka	Weltz	2	16
8	"	Wassik	Mantua	1	15
9	"	Kovács	Vilach	3	15
10	"	F. Toma	Pest	1	5
11	"	Thoma	N. Szeben	2	9
12	"	Lupa	Spital	2	17
13	"	Topol	Arnoldstein	1	15
14	"	Lázár	Hermago	2	15

Az erdélyi cs. k. posta igazgatóságtól.
N-Szeben, junius 9-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

Dunagőzhajózási sorsjegyek

első **juliusi** húzásra, főnyerő **80,000** forint.

Kapható: Dietrich Samu kereskedésében.

(179)

Fürdői hirdetés.

Tudásul kívánom adni a tisztelt közönségnek, hogy a „Flora” című monostortestületi fürdőnél a hidegfürdők megnyitottak, ugymint a tavaly is közkeveltséget nyert hidegzuhany, két családi, 4 újonnan készült egyes kabinok. A mely fürdői időszakba a tisztelt közönséget ezennel azon igérettel vágyok bátor figyelemztetni, hogy a fürdők irányába a pontos szolgálat és tisztaság főgondom leend.

Kolozsvárt, junius 20 kán, 1861.

Szabó Ferencz, fürdős.

(141)

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főgynöksége **biztosít jégkárok ellen**

a lehető jutányos díjak, gyors és legméltányosabb kártérítések mellett, s elvállal biztosításokat **tűzkárok ellen** (ha villám által okozottak is) épületekre, gazdasági és iparkészletekre, butorokra, állatokra, szállítás alatt levő árukra, valamint **életbiztosításokat** is, u. m. a biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását, a biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. Bevallásokat elfogadnak:

A főgynökségi iroda, van az O-vári piaci-szeget 232 szám alatt, az emeleten. Vidéki ügynökök: **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Alföldön:** Gál Elek; **Alggyónon:** Dánó Mózes; **Bánffy-Hunyadon:** Hiry János; **Beszercezen:** Tannenhaus Izra; **Bülbüben:** Sebestyén Károly; **Csapón:** Finna István; **Cs. Keresztúron:** Torma Károly; **Cs. Szeredán:** Erős Elek; **Décsen:** Roth Pál; **Eggenben:** Köblös Miklós; **Engeden:** Bisztricsányi Sándor, Czirner J. József; **Érdén:** Karácson Mózes; **Féjervárra:** Matherni Emil; **Frádn:** Finta Samu; **D-Szent-Mártonban:** Szőnyi Ferencz; **Gyaluban:** Hevizen: Péterfi Sándor; **Hidalmáson:** Majthényi Ferencz; **Kapnikbányán:** Lipniczki Ferencz; **K. Váshelyen:** Hankó László; **Pókaföldön:** Mák József; **Kolozson:** Farkas Lajos; **K. Szilváson:** Csiki László; **Lekenézén:** Scholtész Gyula; **M. Laposon:** Breuer Pál; **M. Régenben:** Viski Ferencz; **Marosújvárt:** Sebestyén Áron; **M. Váshelyen:** Jenei Albert; **N. Ilandán:** Moricz Sándor; **N. Ötyösön:** Dézsi Sándor; **N. Sajón:** Veres Márton; **Naszdorán:** Deichendt Frigyes; **O. Laposbányán:** Hanschild György; **Remetén:** Füllöp István; **Retegen:** Köblös István; **Rogozon:** Molnár Sándor; **Sárdon:** Elek Mihály; **Sárvárra:** Varga Ferencz; **Semesnyén:** Ifj. Dadai János; **Szamosújvárra:** Dájbukát János; **Szamoszón:** Hosszu Kelemen; **Széken:** Nagy Károly; **Sz. Nádason:** Pogány Lajos; **Sz. Udvarhelyen:** Zajzon Ferencz; **Teleken:** Magyarósi Ferencz; **Téken:** Varga Samu-el; **Topánfalván:** Szabó Miklós; **Tordán:** Osztián testvérek; **Toroczkán:** Koronai Antal; **Tövösen:** Lukács József; **Új Tordán:** Balogh János; **Választón:** Füllöp István; **Vargyason:** Gyöngyösi István; **Kövenden:** Tanka Sámuel; **M. Lúdason:** Marton Károly; **Kis-Engeden:** Papp Miklós urak.

Kolozsvárt, majus, 1861.

A magyar biztosító társaság
k. főgynöksége:
Kővári László.

(149)

A t. szülőknek.

Az általam felfalált és gyermek betegségek gyógyításánál nélkülözhetlen, a testre oly káros befolyású gilisztákat biztonságos és ezen tulajdona miatt általán kedvelt és már elhírhedt „**gilisztá chokoládé**” ismertető és használatára vonatkozó utasításokkal együtt, kapható ezen t. bizománysaimnál: **Brassóban:** Fabik Ede gyógyszer., **Gy. Sz. Miklóson:** Frölich gyógyszer., **Hátszegen:** Mátyé Béla gyógyszer., **Károlyfejevárra:** Benich gyógyszer., **Károlyvárra:** Sander R. gyógyszer., **Csillag** hoz, és a vár-gyógytárban, **Kolozsvárra:** Schlüt Károly, **Maros Váshelyen:** Burdats Alaj. gyógyszer., **Nagy Engeden:** Bisztricsán Sándor, **Szil. Somlyón:** Végh Mihály, **Ruska és társa** Kreszan gyógyszer., **Sz. Udvarhelyen:** Betzási Manó.

Krőzer Ágoston, tokaji gyógyszerész.